

ספר יונה

"ויהי דבר ה' אל יונה בן אמתי לאמר" (א, א)

א. רמב"ם, הלכות יסודי התורה, פ"ז, ה"א:

"... ואין הנבואה חלה אלא על חכם גדול בחכמה, גיבור במידותיו, ולא יהא יצרו מתגבר עליו בדבר בעולם אלא הוא מגבר בדעתו על יצרו תמיד, והוא בעל דעה רחבה נכונה עד מאד... כשיכנס לפרדס ויימשך באותן העינים הגדולים הרחוקים ותהיה לו דעה נכונה להבין ולהשיג, והוא מתקדש והולך ופורש מדרכי כלל העם ההולכים במחשכי הזמן, והולך וזרז עצמו ומלמד נפשו שלא תהיה לו מחשבה כלל באחד מדברים בטלים ולא מהבלי הזמן ותחבולותיו אלא דעתו פנויה תמיד למעלה... מיד רוח הקודש שורה עליו. ובעת שתנוח עליו הרוח תתערב נפשו במעלת המלאכים הנקראים אישים ויהפך לאיש אחר."

"ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני ה' וירד יפו וימצא אוניה באה תרשיש ויתן שכרה וירד בה"

ב. ירושלמי סוכה פ"ה, ה"א:

"אמר רבי יונה: יונה בן אמיתי מעולי רגלים היה, ונכנס לשמחת בית השואבה ושרת עליו רוח הקודש."

ג. פרקי דרבי אליעזר י:

"ירד יונה ליפו ולא מצא שם אוניה לירד בה. והאוניה שירד בה הייתה רחוקה מיפו מהלך שני ימים, לנסות את יונה, מה עשה הקב"ה, הביא עליה רוח סערה בים והחזירה ליפו. וראה יונה ושמח בליבו ואמר: עכשיו אני יודע שדרכי מיושר לפני."

ד. רש"י א, ג:

"ומה ראה יונה שלא רצה לילך אל נינוה? אמר: הגויים קרובי תשובה הם. אם אומר להם ויעשו תשובה נמצאתי מחייב את ישראל, שאין שומעים לדברי הנביאים."

ה. הנדרים ל"ח ע"א:

"אמר רבי יוחנן: אין הקב"ה משרה שכינתו אלא על גיבור ועשיר וחכם ועניו... אמר רבי יוחנן: כל הנביאים עשירים היו. מנלן? ממשה ומשמואל מעמוס ומיונה... יונה דכתיב: "ויתן שכרה וירד בה", ואמר רבי יוחנן: שנתן שכרה של ספינה כולה. אמר רבי רומנוס: שכרה של ספינה הוא ד' אלפים דינרי דהבא"

"וד' הטיל רוח גדולה אל הים ויהי סער גדול בים והאוניה חישבה להישבר. וייראו המלחים ויזעקו איש אל אלהיו... ויונה ירד אל ירכתי הספינה וישכב וירדם."

ו. מצודות ציון, א, ה:

ירכתי- עבר וצד כמו ירך המזבח.

וירדם- הוא שינה עמוקה.

ז. רש"י א, ג:

"... אמר אברחם לי אל הים, שאין השכינה שורה בחוץ לארץ"

ח. מכילתא פרשת בא:

"רבי נתן אומר: לא הלך יונה אלא לאבד עצמו בים."

"ויאמרו איש אל רעהו לכו ונפילה גורלות ונדעה בשלמי הרעה הזאת לנו ויפילו גורלות ויפול הגורל על

יונה"

ט. פרקי דרבי אליעזר:

"רבי שמעון אומר: לא קיבלו האנשים להפיל את יונה לים, והפילו גורלות עליהם, ויפול הגורל על יונה."

"וישאו את יונה ויטלהו אל הים, ויעמוד הים מזעפון"

י. פרקי דרבי אליעזר:

"... נטלהו והטילוהו עד ארכובתיו (=ברכיו), ועמד הים מזעפון. לקחו אותו אצלם, והים סוער עליהם. הטילוהו עד טבורו והים עמד מזעפון. העלו אותו אצלם והים הולך וסוער עליהם. הטילוהו עד צוארו ועמד הים מזעפון, ועוד העלו אותו אצלן והים הולך וסוער עליהם. הטילוהו כולו, ומיד עמד הים מזעפון."

"ויראו האנשים יראה גדולה את ה' ויזבחו זבח לה' וידרו נדרים"

יא. פרקי דרבי אליעזר:

"ראו המלחים את כל האותות והנפלאות הגדולות שעשה הקב"ה עם יונה, מיד עמדו והשליכו איש את אלהיו בים... וחזרו ליפו ועלו לירושלים ומלו את בשר ערלתם... ונדרו ושלמו להביא איש את אשתו ואת כל אשר לו ליראת אלוהי יונה..."

"וימן ה' דג גדול לבלוע את יונה... ויתפלל יונה אל ד' אלוקיו ממעי הדגה"

יב. ילקוט שמעוני, יונה, רמז תקנ:

ענני מבטן שאול והושיעני במצולה ותבוא באוזניך שועתי ומלא בקשתי, שאתה יושב מרחוק ושומע בקרוב, נקראת מעלה ומוריד נא העלני, נקראת ממית ומחייה הגעתי למוות החייני, ולא נענה עד שיצא דבר זה מפיו: "אשר נדרתי אשלמה".

"ויחל יונה לבוא בעיר... ויקרא ויאמר עוד ארבעים יום ויניחה נהפכת. ויאמינו אנשי נינוה באלוקים, ויקראו צום וילבשו שקים מגדולם ועד קטנם."

יג. ירושלמי תענית, פרק ב, הלכה א:

"אמר רבי שמעון בן לקיש: תשובה של רמיות עשו אנשי נינוה... העמידו עגלים מבפנים ואימותיהם מבחוץ, סייחים מבפנים ואימותיהם מבחוץ והיו אלו גועים מכאן ואלו גועים מכאן. אמרו: אם אינך מרחם עלינו- איננו מרחמים עליהם."

"וישבו איש מדרכו הרעה ומן החמס אשר בכפיהם"

יד. ירושלמי תענית ט"ז, ע"א:

"מאי- 'מן החמס אשר בכפיהם'? אמר שמואל: אפילו מי שגזל קורה ובנאה בבירה (בניין), מקעקע כל הבירה כולה ומחזיר הקורה לבעליה."

ט"ו. ירושלמי תענית, פ"ב, ה"א:

'ומן החמס אשר בכפיהם'- אמר רבי יוחנן: מה שהיה בכף ידיהם החזירו. מה שהיה בשידה, תיבה ומגדל- לא התזירו.

"וינחם האלוקים על הרעה אשר דבר לעשות להם, ולא עשה. וירע אל יונה רעה גדולה ויחר לו. ויתפלל אל ה' ויאמר אנה ה' הלוא זה דברי עד היותי על אדמתי על כן קדמתי לברוח תרשישה כי ידעתי כי אתה אל חנון ורחום ארך אפים ורב חסד ונחם על הרעה."

ט"ז. שמות ל"ד, ו:

"ויעבור ה' על פניו ויקרא, ד', ד', אל רחום וחנון, ארך אפים ורב חסד ואמת."